

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาตามอรัยาศัยโดยพระสงฆ์ในจังหวัด
ปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาตามอรัยาศัยของพระสงฆ์และ
เปรียบเทียบการจัดการศึกษาตามอรัยาศัย ศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางแก้ไข ผู้วิจัย
ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ กระบวนการวิจัย
- ๓.๔ เครื่องมือการวิจัย
- ๓.๕ หลักการเก็บข้อมูล
- ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๗ หลักการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๘ วิธีการนำเสนอและรายงานผลการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research)
ซึ่งเป็นกระบวนการแสวงหาคำตอบที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นพระสงฆ์ในจังหวัดปทุมธานี ที่อยู่ในความ
ดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน ๑๘๕ วัด จำแนกเป็นพระสงฆ์ จำนวน
๓๒๘ รูป

การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามตาราง
กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรของ เกรจซีและมอร์แกน^๑ (Krejcie and Morgan ๑๙๗๐ :
๖๐๘ – ๖๐๙) ได้จำนวน ๑๒๕ วัด จากวัดดังกล่าวได้พระสงฆ์ จำนวน ๑๗๗ รูป

^๑ธานีพร ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่๑๐,
(กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยและพัฒนาธุรกิจ, ๒๕๕๑,) หน้า ๔๕.

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประสานงาน ขอความเมตตาอนุเคราะห์ จากเจ้าคณะจังหวัดปทุมธานี พระเดชพระคุณพระราชาปริยัตยาภรณ์ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากพระสังฆาธิการใน จังหวัดปทุมธานี เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพระสังฆาธิการแล้ว ผู้วิจัยจึงนำมา ตรวจสอบความเรียบร้อยเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๓.๓ กระบวนการวิจัย

เมื่อสร้างแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลอง (Try Out) กับพระสังฆาธิการในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือก่อนจะนำไปใช้เก็บข้อมูลจากพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสรุปผลการวิจัย

๓.๔ เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา เครื่องมือ ดังนี้

๓.๔.๑ ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

๑. ศึกษาโครงสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ในการวิจัยมากำหนดเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

๒. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย

๓. นำแบบสอบถาม ที่สร้างให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ๓ ท่าน คือ

- ๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ประธานกรรมการ
- ๒) พระมหาสมบุญ สุธมโม กรรมการ
- ๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญเลิศ จิรภัทร์ กรรมการ

ตรวจสอบความสอดคล้องของโครงสร้าง และนัยยิตัวแปรนำแบบสอบถามมาพัฒนาปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง ๓ ท่าน

๔. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ ท่าน คือ

- ๑) พระมหาสหัส จิตตสารโ ผศ.
- ๒) รองศาสตราจารย์ พิเศษ ดร.วิษชุดา หุ่นวิไล
- ๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินตา ศิริวรรณ
- ๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวาล ศิริวัฒน์
- ๕) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน

ได้กรุณาพิจารณาตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศาสนา ๑ คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาศาสนาตามอรรถาธิบาย ๑ คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักและกระบวนการวิจัย ๑ คน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา ๑ คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ๑ คน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาด้วยการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Objective Congruence)

๕. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับพระสังฆาธิการในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ รูป แล้วนำ ข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - coefficient) คุณภาพเครื่องมือ ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach ๑๙๗๔ : ๑๙๖) จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน ๓๐ ชุด ๔๕ ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น ๐.๘๕ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเกิน ๐.๘๐ เกินกว่าค่าที่ยอมรับกันได้^๐ ถือว่าแบบสอบถามใช้ได้ จึงนำไปแจกพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานีซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจริง ในช่วงเวลาที่มีการประชุมพระสังฆาธิการ ระดับเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส

๓.๔.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามกรอบของงานการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องถึงสภาพการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายของพระสงฆ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายของพระสงฆ์ในจังหวัดปทุมธานีและเปรียบเทียบการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายของพระสงฆ์ เมื่อจำแนกตาม อายุ พรรษา ภูมิภาค ทางโลก ภูมิทางพระพุทธศาสนา พระอารามหลวง วัดราษฎร์ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางส่งเสริม เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวผู้ตอบแบบแบบสอบถามและสถานภาพวัดซึ่งเป็นชนิดตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามสภาพการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายของพระสงฆ์ในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งจำแนกเป็นการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายรวม ๕ ด้านด้วยกัน คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการพัฒนาชุมชนและสังคม ด้านอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการจัดแหล่งความรู้ และด้านนันทนาการ ซึ่งเป็นชนิดมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ ๕ หมายถึง มากที่สุด

ระดับ ๔ หมายถึง มาก

^๐ ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, หน้า ๔๑๕-๔๑๖.

ระดับ ๓ หมายถึง ปานกลาง

ระดับ ๒ หมายถึง น้อย

ระดับ ๑ หมายถึง น้อยที่สุด

การตรวจสอบความเที่ยงตรง และความน่าเชื่อถือผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปขอความเมตตาอนุเคราะห์จากพระสังฆาธิการในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๐ รูป เพื่อทดสอบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคำถามในแบบสอบถามอย่างชัดเจนหรือไม่ เมื่อมีข้อบกพร่องก็จะได้ทำการแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมแล้วจึงนำแบบสอบถามไปแจกให้กับประชากรที่จะทำการศึกษาคงที่ได้กำหนดไว้แล้วในส่วน of ประชากรข้างต้น

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปัญหา อุปสรรค และแนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาตามอริยาธยของพระสงฆ์ เป็นชนิดคำถามปลายเปิด (Open Ended)

๓.๕ หลักการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑. การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และงานเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตามอริยาธยและบทบาทการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามอริยาธยของพระสงฆ์

๒. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าคณะจังหวัดปทุมธานี(พระราชปริยัตยาภรณ์)วัดเขียนเขต เพื่อขอความร่วมมือไปยังพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานีให้กรอกแบบสอบถาม ซึ่งใช้ช่วงเวลาและโอกาสในเวลาที่มีการประชุมพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส แต่ละอำเภอ ตั้งแต่ช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๓

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๑. การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือลักษณะเฉพาะกลุ่ม พฤติกรรม โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหา ให้แต่ละคนพิจารณาถึงความเห็นและให้คะแนนดังนี้

+๑ เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามตัวแปรที่ระบุไว้

๐ เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามตัวแปรที่ระบุไว้

- ๑ เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามตัวแปรที่ระบุไว้แล้วนำคะแนนมาแทนค่าในสูตร^๐

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าดัชนี IOC คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ ๐.๕ ข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้นถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีต่ำกว่า ๐.๕ ข้อคำถามนั้นถูกตัดออกไปหรือต้องปรับปรุงใหม่

๒. ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๐

$$a = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum Si^2}{St^2} \right\}$$

เมื่อ a แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

Si^2 แทน คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

St^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

๓. ค่าร้อยละ

$$\text{ร้อยละ (Percentage)} = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ f แทน ความถี่

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

^๐ สุวรีย์ ศิริโกการภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฟ้าแยกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖) หน้า ๑๒๕ - ๑๓๐.

^๐ Cronbach, Lee J. *Essentials of psychological testing*, (4th ed.), 1971: P. 160.

๔. ค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^k f_i x_i}{n}$$

๕. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum_{i=1}^k f_i x_i^2 - [n \sum_{i=1}^k f_i x_i]^2}{n^2}}$$

เมื่อ $i = ๑, ๒, ๓, \dots, k$

เมื่อ S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

k = จำนวนกลุ่ม

f = ความถี่

x = คะแนนแต่ละข้อที่ i

n = จำนวนข้อมูลทั้งหมด

$$\sum_{i=1}^k f_i x_i = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

๖. ค่า t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม

๗. ค่า F-test (One-Way ANOVA) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป

๓.๓ หลักการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาคำตอบจากแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามและสถานภาพของวัด ใช้ค่าร้อยละ (%)

๒. การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายของพระสงฆ์ ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓. การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายของพระสงฆ์เมื่อจำแนกตามที่อยู่ของพระสังฆาธิการคือ พระอารามหลวง วัดราษฎร์ ใช้การทดสอบค่าที (t – test)

๔. เปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบาย จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของ พระสังฆาธิการ ด้านอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาทางโลก และ วุฒิการศึกษาทางธรรม(บาลี) โดยใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย รายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

๕. การวิเคราะห์ข้อคำถามจากคำถามปลายเปิด ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอ ข้อมูลด้วยความถี่และการบรรยาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เป็นมาตราประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม กำหนดค่าคะแนนออกเป็น ๕ ระดับ

ระดับ ๕ หมายถึง มากที่สุด

ระดับ ๔ หมายถึง มาก

ระดับ ๓ หมายถึง ปานกลาง

ระดับ ๒ หมายถึง น้อย

ระดับ ๑ หมายถึง น้อยที่สุด

และนำ มาตีค่าตามเกณฑ์การวิเคราะห์ระดับของ เบสท์ (John W. Best ๑๙๗๐ : ๑๕๐) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๔ หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๔ หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๔ หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๔ หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐ หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับ มากที่สุด

๓.๘ วิธีการนำเสนอและรายงานผลการวิจัย

วิธีการนำเสนอและรายงานผลการวิจัย

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำเสนอโดยใช้ตารางประกอบด้วยค่าความถี่ ร้อยละ

๒. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายของพระสงฆ์ในจังหวัด ปทุมธานี ซึ่งเป็นข้อมูลมาตราส่วนประเมินค่า นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่มค่าเอฟ (F-test) (One-Way ANOVA) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป

๓. ปัญหาและข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด นำเสนอข้อมูลโดยตารางและเขียน เป็นความเรียงตามสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะตามสภาพแห่งความเป็นจริง